

Snillrik sillseger

ANGELICA HAMA hade arbetat i sju år på ett litet sushiställe i Göteborg. Där fanns inget kollektivavtal, men lönen var okej och försäkringen betalades som den skulle. Men så bytte stället ägare, och den nye försämrade arbetstiderna och vägrade betala försäkringen.

Angelica Hama var med i Hotell- och restaurangfacket HRF och tog kontakt med avdelningen för att förmä ägaren att teckna kollektivavtal. Han vägrade och svarade med att säga upp henne. Ägaren och hans hustru skulle driva vidare restaurangen utan anställda, påstod han, men tidigare anställda vittnar om att det är omöjligt att klara av.

Under uppsägningstiden halkade Angelica Hama i det trånga köket och skadade höften. Hon drevs ändå av ägaren att jobba i flera timmar till, vilket resulterade i en månadslång sjukskrivning. Utan försäkring fick hon betala massor ur egen ficka.

HRF-avdelningen i Göteborg hade vid denna tid en uppmärksammas och framgångsrik kampanj för kollektivavtal på stadens restauranger, och till Angelica Hamas glädje lades snart ett varsel om blockad mot sushistället.

På den betydligt större och lyxigare restaurangen Josefina i Stockholm fanns inte heller något kollektivavtal. Anställda inom disk, plock och städning vände sig till sitt fack, Västerorts LS av SAC, och klagade: de fick bara ut 50 kronor i timmen och varken ob-tillägg eller semesterersättning. De saknade anställningsbevis och fick inte ta några raster. Tidigare anställda hade inte fått ut sina innesående löner. Till råga på allt tvingades de bära förnedrande t-shirts när de gick ute bland gästerna. De som inte kunde svenska fick tröjor med trycket *No hablo sueco* (jag talar inte svenska).

Även här varslade facket om blockad, och en lång kamp följde. Hårdföra privata ordningsvakter

mötte blockadvakterna, och polisen sprutade pepparsprej och grep flera av dem. Josefina är en säsongöppen restaurang, och konflikten var ännu olöst när krogen gick i vinterdvala.

Den 1 maj skulle Josefina åter slå upp sina portar. Men syndikalisterna hade inte glömt bort sina medlemmars rättigheter. En massaktion – sill och blockad! – utlystes tills efter förstamajtaget genom Stockholm, som samlar omkring 3 000 deltagare.

Inför detta darrade ägaren. Sent på valborgsmässan kunde ett avtal slutas som innebar att alla anställda ska få korrekta anställningsavtal och löner, och ingen ska behöva bära kränkande arbetskläder. Ett skadestånd på 600 000 kronor utbetalades på studs. Alltså kunde en total seger, vunnen tack vare ihärdighet och snillrikhet, stolt basuneras ut på första maj.

Hur gick det då med sushistället i Göteborg? Efter en månad drogs blockadvarslat tillbaka utan att ett avtal undertecknats. Enligt Mikael Nyberg, som återberättar historien i Ordfront, fick förbundsstyrelsen kalla fötter efter uppmärksamheten kring salladsbaren Wild'n'Fresh och beslutade, i strid med Göteborgsavdelningens vilja, att avbryta kampen.

Angelica Hama öppnade senare ett eget sushiställe och har nu ett par anställda – som saknar avtal. ”Jag vill inte ha något mer med facket att göra. Inte efter det ni gjorde mig”, säger hon.

Vad är lärdomen av detta? Det vore förmätet att påstå att SAC alltid lyckas och att LO alltid sviker. Eller att kamp alltid leder till seger.

Så enkelt är det ju inte. Men ett är säkert. Den som inte ens försöker kommer aldrig att vinna. Och när man tar kampen är ihärdighet och snillrikhet ovärderliga följeslagare.

RW

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-ickekommersiell-inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.